

gaia

*Innovative Solutions
for Sustainability*

Helsingi ökotugitegevuse mõju hindamine

Ettekanne seminaril 14.09.2011

Anu Vaahtera, Iivo Vehviläinen, Mari Saario

Gaia Consulting Oy

14.9.2011

Ettekande sisu

1. Taustandmed
2. Helsingi ökotugitegevuse hindamine
3. Soovitusi tegevuse arendamiseks

gaia

*Innovative Solutions
for Sustainability*

1. TAUSTANDMED

Ökotugitegevus linnapeade seisukohavõetus

10.08.2011

Kaupunginjohtajat kannustavat kaupungeja ilmastopolitiikan karkeen - Mozilla Firefox

Tiedosto Muokkaa Näytä Sivuhistoria Kirjanmerkit Työkalut Ohje

http://www.hel.fi/hki/Helsinki/fi/uutiset/kaupunginjohtajat+kannustavat+kaupungeja+ilmastopolitiikan+karkeen

Useimmin avatut Aloitussivu Uutisotsikot Päivynri.fi - nettikalenteri two hundred sit-ups

This site is: SAFE Notify us

Kaupunginjohtajat kannustavat kaup...

Etsi palveluja

ETSI

Kirjoita osoite ja näet kaupungin palvelut 750 metrin säteellä osoitteesta.

Helsingin, Espoon, Tampereen, Vantaan, Turun ja Oulun kaupunginjohtajat antoivat keskiviikkona yhteisen ilmastokannanoton kokouksessaan Helsingin Vanhalla Raatihuoneella. Kaupunginjohtajat korostavat kaupunkien vastuuta ilmastomuutoksen torjunnassa ja esittävät kuusi konkreettista ilmastotoimetta, joita suurimmat kaupungit aikovat yhteistyössä edistää.

Aloitteet liittyvät rakentamiseen, kaupunkilaisten ilmastotoimien tukemiseen sekä kaupunkien omaan toiminnan kehittämiseen. Kaupunginjohtajat päättivät viedä eteenpäin seuraavia yhteisiä ilmastotoimia:

- energiavarojen rakentamisen tiekartan laatimista kuhunkin kaupunkiin,
- rakentamisen ohjauksen ja rakennusvalvonnan kehittämistä energianeuvonnan ja laadunohjauksen suuntaan,
- ilmastoneuvonnan kehittämistä ja asukkaiden ilmastotoimien tukemista kaupunkien yhteisprojektilla,
- ekotukihenkilöiden nimeämistä työpaikoille,
- matkustustarpeen vähentämistä ottamalla käyttöön videoneuvottelut,
- budjetoinnin ilmastovaikutusten arviointia.

Kuuden suurimman kaupungin kaupunginjohtajat perustivat Kaupunginjohtajien ilmastoverkoston viime keväänä. Aloite kaupunginjohtajien ilmastoverkoston perustamisesta tuli Sitralta ja se sisältyy ympäristöministeriön Tekesin ja Sitran tekemään ERA17-

Valmis

13:55
16.8.2011

gaia

*Innovative Solutions
for Sustainability*

2. HELSINGI ÖKOTUGITEGEVUSE HINDAMINE

Hindamise taustandmed ja eesmärgid

- Vaatluse all on Helsingi linna ökotugitegevus
 - Hindamisel oli põhirõhk tegevuses endas ja selle mõjudes, mitte Eco-support activity-projektil
 - Helsingi linna välja töötatud keskkonnateadlikkuse ja –vastutuse suurendamise tegevusmudel, mida viiakse ellu ökotugiisikute abil
 - Koordinaatoriks oli Helsingi linna keskkonnakeskus
 - 2010. aasta lõpuks oli väljaõppe läbinud u 720 ökotugiisikut
- Ökotugiisiku ülesandeks on motiveerida töökaaslast ja vahendada teavet
- Ökotugiisikud täidavad oma ülesandeid põhitöö kõrvalt, ökotugiisiku ülesanded hõlmavad nt nõustamist jäätmete sorteerimisel, jäätmete tekke ennetamisel, paberi tarbimise vähendamisel, ostutegevuses, energia säästmises ja liikumisharjumuste kujundamises
- Hindamine on suunatud ajavahemikule 2007-2010
- Hindamine keskendus ökotugitegevuse teguviiside mõjudele, põhirõhk oli keskkonna seisundi paranemisel ja majandusliku kokkuhoiu saavutamisel.
- Soovitusi täpsustati 23.08.2011 toimunud workshopil

Hindamise viiteraamistik

Panused:

ökotugiisikute
ajakasutus ja muud
tegevuseks varatud
ressursid

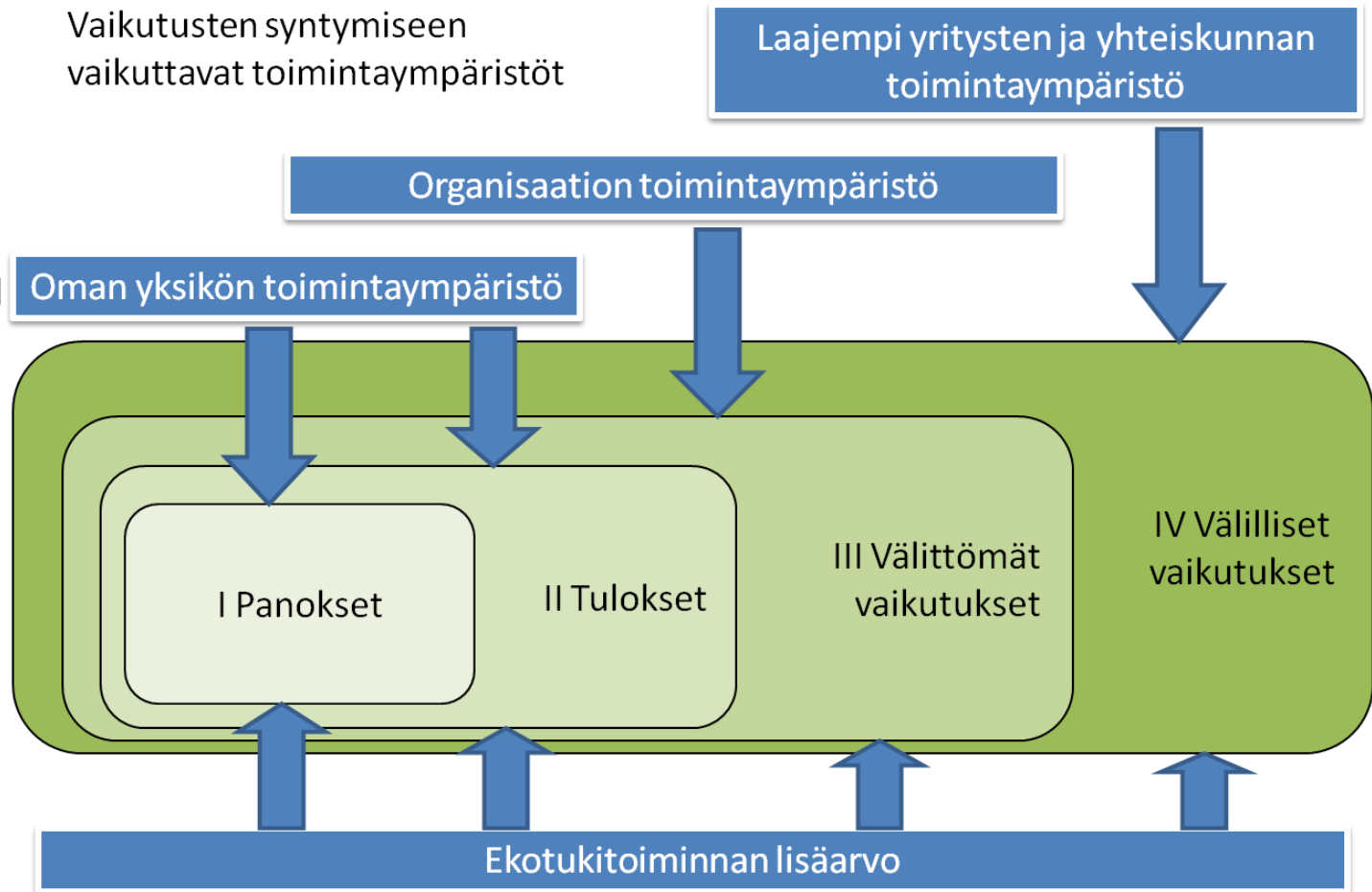
Tulemused:

ökotugiisikud suudavad
saavutada oma
osakonnas või
lähiümbruses
tegevusviiside ja
praktiliste toimingute
muudatusi

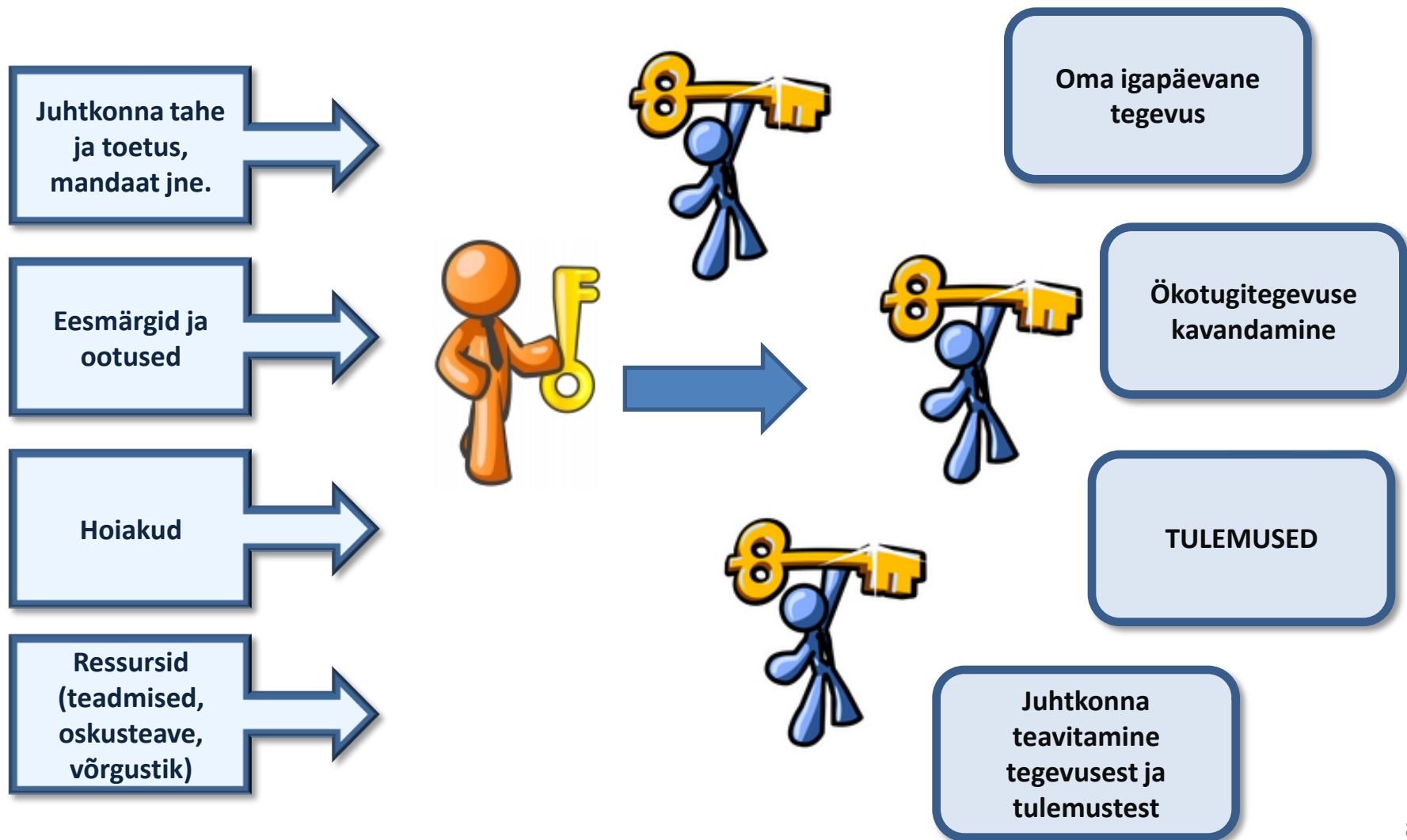
Otsesed mõjud : nt.
tulede kustutamine ->
energia kokkuhoid

Kaudsed mõjud:
rahaline kokkuhoid
ning nt
kasvuhoonegaaside

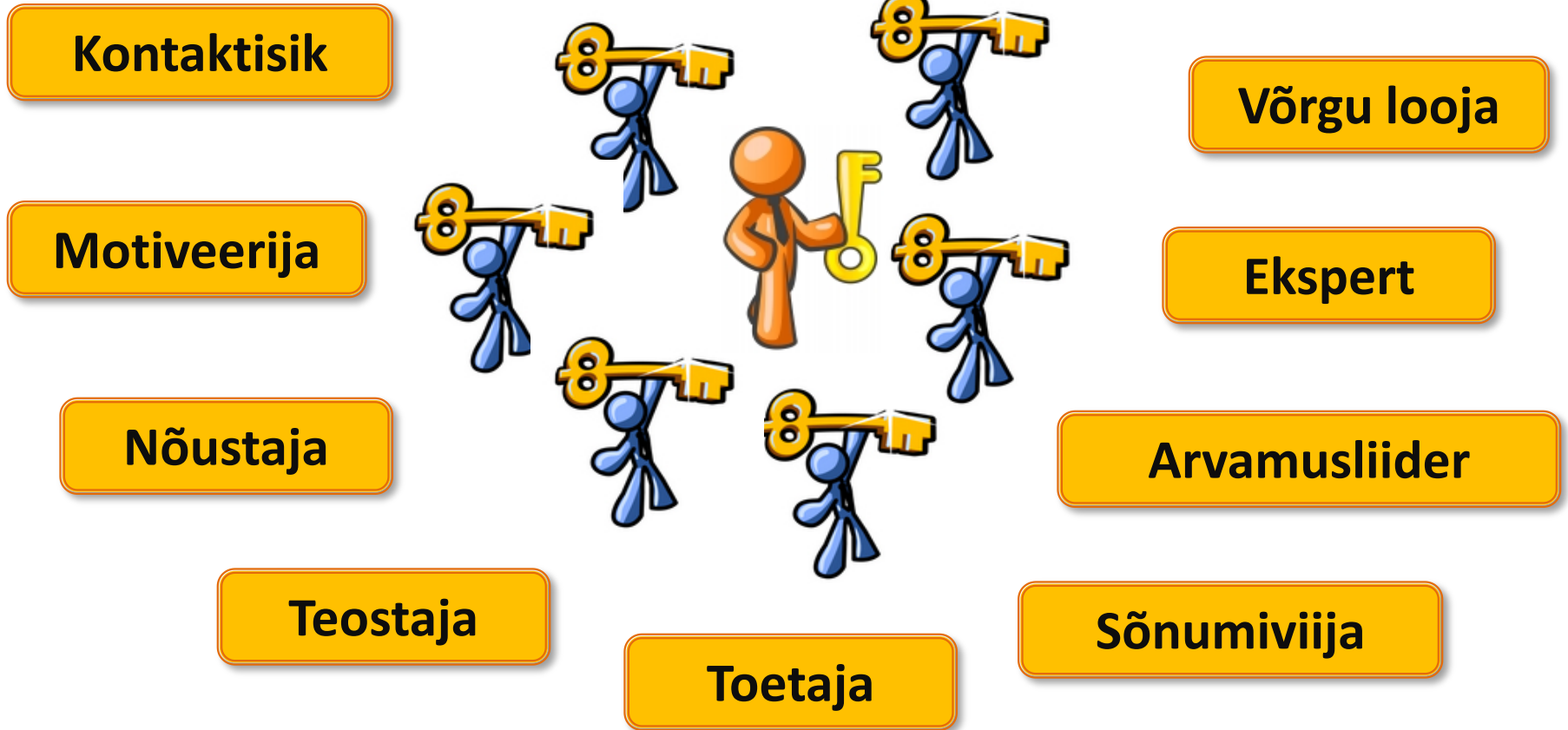
heitkoguse
vähendamine

Ökotugiisikute tegevuskeskkond

Ökotugiisikutele suunatud ootused

Ökotugitegevuse mõjud keskkonnale

Energia ja jäätmed

Energia tarbimine

- Energiasäästu kampaaniate kavandamine ja läbiviimine on üks ökotugitegevuse tähtsamaid ülesandeid
- Ökotugiisikutel on oluline roll halduspiirkonnapõhiste kokkuhoiueesmärkide (2 % aastas) koostamisel ja elluviimisel
- Näidisarvutus: Valgustuselektri kokkuhoid.
 - 35 % ökotugiisikutest (720 in) kogeb, et neil on õnnestunud aidata elektrit kokku hoida: tänu ökotugitegevusele väheneksid **süsinikdioksiidi heitkogused praegusel tasemel umbes 54 tonni**

Jäätmekogused ja jäätmete sorteerimise praktikad

- 81 % ökotugiisikutest leiab, et neil on õnnestunud jäätmete sorteerimise edendamisele kaasa
- Segajäätmed on üks kallimaid jäätmeliike; **sorteerimise parendamisel on positiivne mõju jäätmekäitluse kuludele**
- Paberi tarbimine on aastatel 2007-2010 tervikuna 26,8 % vähenenud (85 kg/in) – ökotugitegevuse kaudu levitatud teave nt kahepoolse printimise juurutamise kohta on oluliselt kaasa aidanud

Ökotugitegevuse mõju keskkonnale

Liikumine ja ostutegevus

Liikumise keskkonnamõjud

- 9 % ökotugiisikutest leiab, et neil on õnnestunud püsivalt inimeste liikumisharjumusi muuta
 - Õnnestumiseks peetakse seda, et umbes 3 inimest / ökotugiisiku kohta kasutab ühistransporti või sõidab auto asemel rattaga
 - **Süsinikdioksiidi heitkogused vähenevad 52 t**
- Ökotugiisikud saavad kaasa aidata:
 - Liikumisplaan töövahendi (viisid kergliikluse ja ühistranspordi kasutamise edendamiseks) kasutamisel
 - Ametkonna ühinemine CityCarClubiga
 - Asutuse jalgrataste kasutusele võtus
 - kaugkoosolekute kasutamise ja kaugtöö rakendamise toetamisel

Ostutegevuse keskkonnamõjud

- Ökotugiisikutel on raske mõjutada peamiselt hankekeskuste kaudu toimuvat ostutegevust
- Eesmärk on, et ökotugiisikud nõustavad oma osakonna ostude korraldajaid jätkusuutlike ostude sooritamisel
- Tegelikuses on linna poolt tehtud ostude osas hind kõige olulisem valikukriteerium

Ökotugitegevuse majanduslikud mõjud

- Tänu sorteerimise paranemisele on jäätmekäitluse kogukulud püsinud stabiilselt samal tasemel, kuigi jäätmekäitluse hinnad on tõusnud
- Paberitarbimine on vähenenud umbes 5 % töötaja kohta aastas – 2010. aasta osas tähendab see linna lepingulistest hindades väljendatuna umbes 30 000 €
- Edaspidi saavutatakse igal aastal 2 % energia kokkuhoid ← halduspiirkonna põhised energiakokkuhoiu kavad
- Ametkonnapõhiste seireandmete kogumine on keeruline, sest ruumide halduse korraldamine on keskendatud kinnisvaraameti ruumide halduskeskusele ning kinnistute ülalpidamis- või halduskulude teabesüsteemidest on ametkonnapõhiste andmete kogumine raskendatud
 - Täiendavad väljakutsed tulenevad ka sellest, et mitu ametit või asutust töötab rendipinnal

Ökotugitegevuse tugevad küljed

Keskkonnateabe
vahendamine
juhtkonna ja töötajate
vahel

Luuakse
entusiastlike
inimeste võrgustik

Rakendatakse
motiveeritud inimeste
vabatahtlikku panust

Levitatakse kergesti
mõistetavat
praktilist
keskkonnateavet

Nõustatakse argipäeva
keskkonna-
väljakutsetele
vastamisel

Saavutatakse
märkimisväärseid
keskkonnaeeliseid

Linna oma
ressurse
rakendatakse
tõhusalt

Hoitakse kokku
energia- ja
materjalikuludes

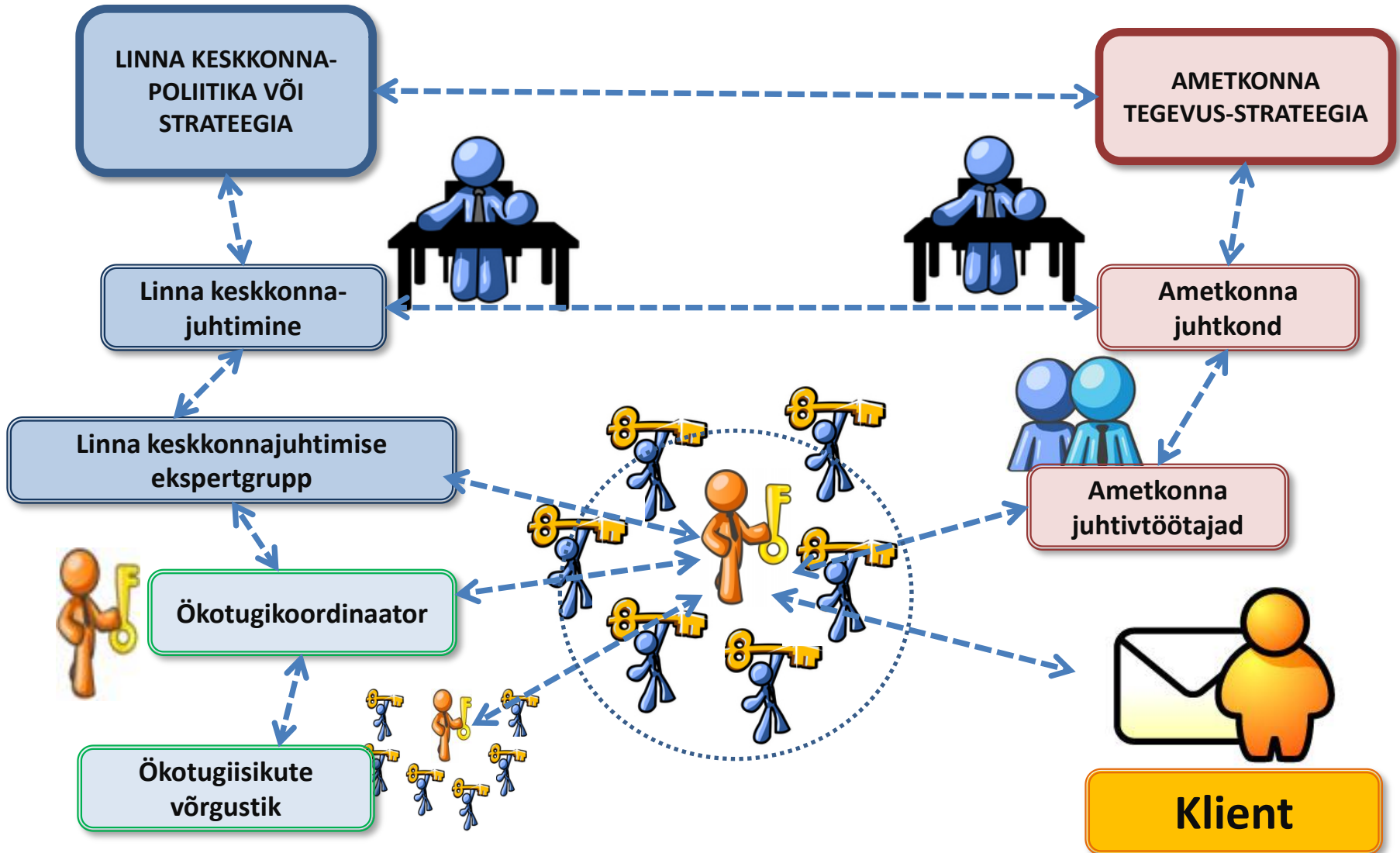

Ökotugitegevuse tuvastatud väljakutsed

- Tegevuse püsiv koordineerimine projektide rahastamise asemel
 - Tegevuse haldamine, parimate praktikate levitamine ja tegevuse arendamine nõuavad koordineerimist, võrgustik üksi ei suuda tõenäoliselt olla isejuhtiv
 - Tegevuse tõhustamist takistavad linna piiratud eelarvelised vahendid
- Ökotugitegevuse tõhususes on otsustav mõju juhtkonna hoiakul
 - Majanduslike ja isikuressursside piisavus
 - Huvi ökotugitegevuse ja selle võimaluste vastu
 - Regulaarne kontakti võtmine ja seire
 - Juhtkonna motivatsioon kandub linna juhtkonnalt ametkondade juhtkonnale ja sealt edasi juhtivtöötajateni
- Ökotoa ja juhtimise vahekord on osaliselt lahtine
 - Ökotugi võib olla keskkonnatöö tõhus, vabatahtlikkusel põhinev algatus, aga juurdumiseks vajab see tegevus juhtkonna toetust.
 - Ökotugitegevus ei ole veel keskkonnajuhtimisse integreeritud. Selle seose teke on eriti oluline.
 - Ökotugitegevus ei vaja alati keskkonnasüsteemi, kuid need kaks toetavad teineteist.
- Ökotugitegevus on väga suurel määral inimestest sõltuv töö
 - Piisav teadmiste tasand, motivatsioon ja isikuoskused
 - Omavaheline toetus ja teabevahetus
 - Piisav ülevaade oma ametkonna tegevusest ja protsessidest
 - Arusaam koolituse, teabevahetuse ja mõjutamise alustest

Ökotugiisikute võrgustik

gaia

*Innovative Solutions
for Sustainability*

3. SOOVITUSED TEGEVUSE ARENDAMISEKS

Soovituste koostamisest

- Peale esmaste tulemuste kogumist koostasid eksperdid saadud ettepanekute alusel mitmeetapilise mudeli “Ökotoe astmed”
- Mudelit analüüsi juhtgrupis ja ökotugilinnade esindajate ühisel workshopil 23.08.2011
- Vähenevad ressursid on tegevuse arendamist otseselt mõjutav tegur, see omakorda sunnib tegevust etapiviisiliselt korraldama. Eesmärgipärane tase, ressursid ja meetmed peavad omavahel tasakaalus olema.

Ökotoe astmed

Mudel tegevuse arendamiseks

I. Ökotugitegevuse organiseerimine

- Isiku valik ja väljaõpe
- Organisatsiooni kaasamine
- Ökotugiisikute võrgustiku loomine

II. Ökoargipäev

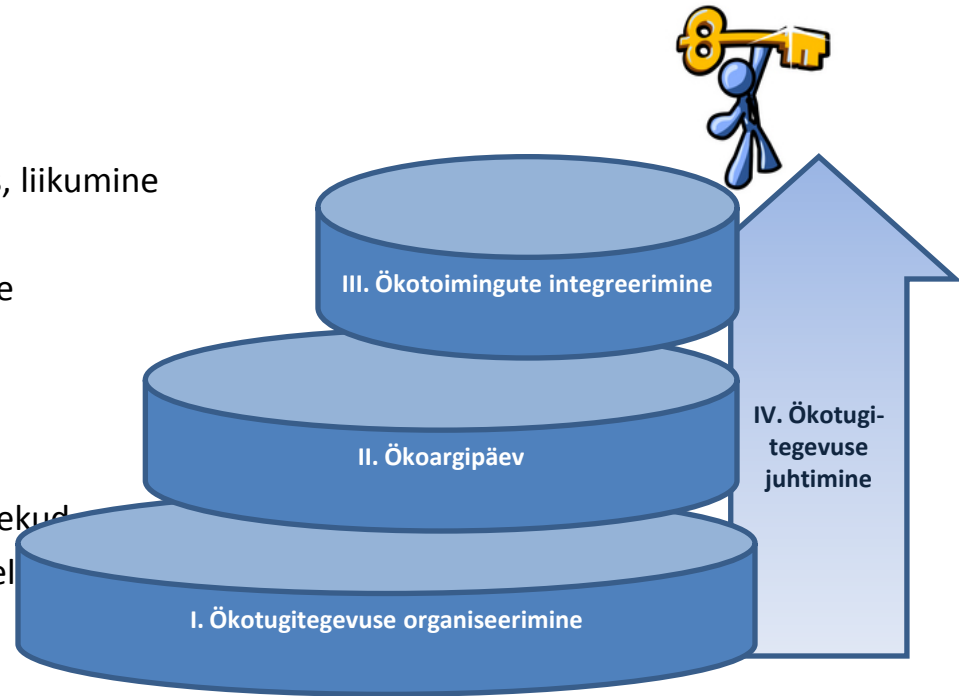
- Tegevusviisid: jäätmekäitlus, energiatõhusus, liikumine
- Omad, alla piirväärtuse jäävad ostud
- Teemanädalate ja kampaaniate korraldamine
- Ökotugitegevusest teavitamine

III. Ökotugitegevuste integreerimine

- Riigihangete üks osa
- Regulaarsed ettevõttesisesed ökotugikoosolekud
- Osalemine keskkonnaprogrammi koostamisel
- Ettevõttesisesed ja –välised eesmärgid
- Kliendi keskkonnategevuse toetamine

IV. Ökotugitegevuse juhtimine

- Tegevuse mõju seire ja tuvastamine
- Motivaatorid, tulemustasud
- Keskkonnaküsimuste kaasamine kõikidesse strateegilistesse otsustesse

Ökotoe astmed

Koordineerimisvajadused

I. Ökotugitegevuse organiseerimine

- Ökotugiisikute registri haldamine
- Baasväljaõppe korraldamine
- Võrgustiku kohtumised

II. Ökoargipäev

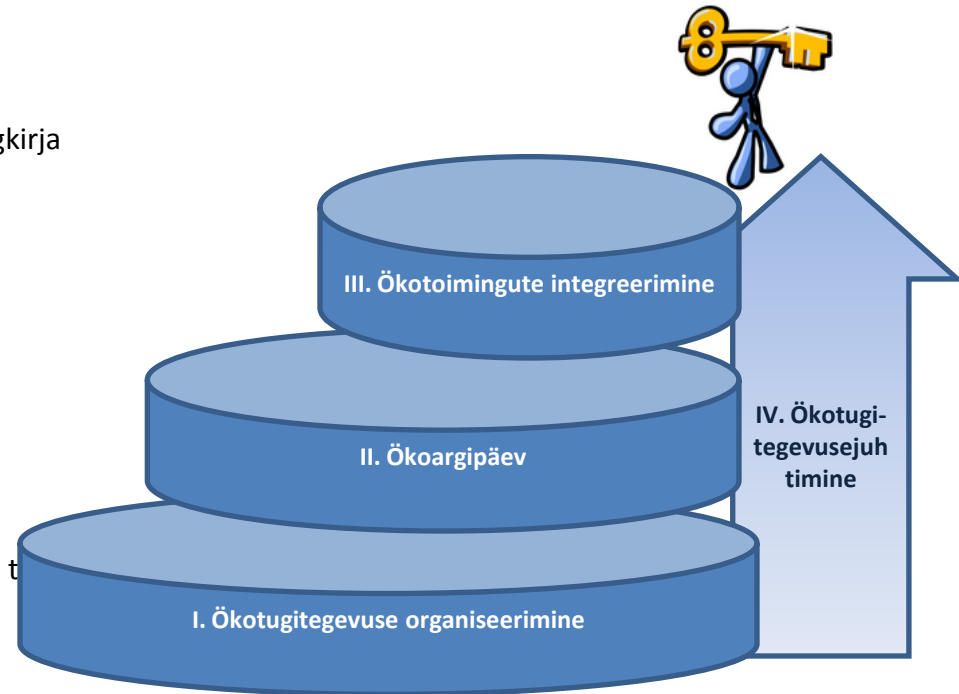
- Aktuaalsete küsimuste koondamine igakuisesse ringkirja
- Tööriistade väljatöötamine: juhised, viitetahtlid jne.
- Aktiveerib teemanädalaid ja kampaaniaid
- Haldab interneti ja intraneti lehekülgi
- Teemakohased täiendkoolitused

III. Ökotoimingute integreerimine

- Võrgustikuõppe arendamine
- Kontaktisikutele väljaõppe korraldamine
- Kontaktisikute kohtumiste korraldamine
- Ökotugitegevust käsitleva teabe vahendamine linna t

IV. Ökotugitegevuse juhtimine

- Keskkonnaraportisse andmete kogumine
- Avaliku teabevahetuse toetamine
- Linna juhtkonna informeerimine
- Võrgustiku loomine ja arendamine riiklikul tasandil
- Mudeli väljatöötamine ja mõjude seire

Ametkondade juhtkonna roll

Soovitused

- Tegevuse eesmärgipärase taseme määratlemine ja ressursside tagamine
- Meetmed juhtkonna kaasamiseks
 - Ökotugitegevusest teavitamise kohta on hea saada toimimisjuhised
 - Halduspiirkonna oma keskkonnaprogrammi/süsteemi integreerimine
- Ökotugitegevuse piirangute ja pikema perspektiivi eesmärkide määratlemine
 - Näiteks suhe keskkonnateadlikkuse edendamiseks ja energiatõhususe toiminguteks
- Indikaatorite arendamine – ametkonnapõhised indikaatorid
 - Võrreldes seireandmete kättesaadavusega
- Keskkonnaküsimuste kaasamine ametkondade teenustesse ja ökotugitegevuse roll
 - Ökotugitegevuse viimine kliendiaspektidesse ja tuumtegevustesse

Ökotugiisiku ülemuse roll

Soovitused

- Kannustab töötajaid ökotugikoolitustel osalema
- Kannustab koolituse läbinud töötajat osakonna ühisel koosolekul rääkima koolitusest ja selle käigus tekkinud ideedest
- Arutab ökotugiisikuga tema ülesannete sobitamist töö ja ajagraafikutega
- Korraldab ökotugitegevusele aruteluaega osakonna koosolekutel ja osakonnasiseses teabevahetuses
- Toetab eesmärkide püstitamist ja tegevuse mõjude hindamist
- Arutab ökotugiküsimusi regulaarselt (näiteks kord aastas) teiste juhtivtöötajate või juhtkonnaga toimuvates aruteludes

Praktilised tegevused

Soovitused

- Kinnistute halduskeskusest peab saama teavet iga ametkonna keskkonnamõjude kohta; teave on vajalik eesmärkide püstitamiseks ja mõjude hindamiseks
- Ametkonna ökotugitegevus peab edaspidi klientidele nähtav olema
- Ökotugiisikute sõnumitele ja esindusele tuleb tagada regulaarne suhtlemine ostutegevuse, kinnisvarahoolduse ning linna juhtkonna ja keskkonnategevuste juhtkonnaga
- Ökotugitegevuse mudelit on peetud positiivseks ja tõhusaks viisiks keskkonnaküsimuste mõjutamisel; mudelit on võimalik laiendada ettevõtetesse ja omavalitsuste haldusalas toimivatesse asutusse on (vrd. ettevõtete kasutuses olev Ekokompassi)
- Üks võimalik viis tegevuse süstematiseerimiseks on ametkonna- ja asutusepõhiste keskkonnaülevaatuste korraldamine olulisemate keskkonnaeesmärkide kaardistamiseks ja nende alusel keskkonnaprogrammi koostamine
- Sotsiaalse ja kultuurilise jätkusuutlikkuse arvestamine on tulevikuvõimalus
- Oma tööd hästi teinud ökotugiisikut võiks premeerida näiteks Nopsa auhinnaga ja avalikustada positiivse näitena.

Tegevuse seire ja mõjud

Soovitused

- Näiteid keskkonnameetmete mõjust on vaja rohkem nt. ökotugiisikute väljaõppe toetamiseks ning neile jagatavasse materjali lisamiseks :
 - Buklett ja koduleht Kestävä elämäntapa - Jätksuutlik eluviis
 - Buklett Kliimaretseptid - Ilmastoretseptit
- Ökotugitegevuse seire puhul on kõige olulisem lihtsus:
 - Iga tegevuse tasandi jaoks lihtsate tööriistade väljatöötamine: töövahendid ökotugiisikutele, ametkondlikul tasandil ja linna tasandil
 - Ökotugitegevuse mõju tõendamine juhtkonnale
 - Seire võimaldamine eeldab ökotugiisikutelt aktiivset teabeotsingut – kas see on kasutada olevate ressurssidega võimalik?
- Hoiakute ja muutunud praktikate kohta seireandmete saamiseks võiksid ökotugiisikud teostada näiteks interneti töövahendi abil iga-aastaseid küsitlusi oma töökohtadel
 - Ametkondade kaupa ettevalmistatud indikaatorid
- Kulude seire seisukohalt tuleb arvestada ka kokkuhoiu tõendamist ja seda ka siis, kui kogu kulutase jääb samaks
 - Kui energia hind tõuseb, tekib kokkuhoid tarbimise vähenemisest
 - Paberi tarbimise kokkuhoid ning kokkuhoitud jäätmekulud ja ostukulud

Soovitusi indikaatoriteks

Soovitused

- Kui numbrilisi andmeid ei saa kasutada, võib kasutada kvalitatiivseid indikaatoreid:
 - Jäätmete sorteerimine: kas sorteerid jäätmeid oma töökohal alati – mitte kunagi
 - Energia ja elektri kokkuhoid: kas lülitad oma arvuti tööpäeva lõppedes välja
 - Kas kustutad lambid ruumides, mida ei kasutata: alati – mitte kunagi
 - Paberi kokkuhoid: kas prindid säästlikult
 - Liikumine: kuidas liigud töökoha ja kodu vahel või ametkondade vahel
- Jalgratta kasutajate arv töökollektiivis
- Ühistransporti töösõitudeks kasutajate arv töökollektiivis
 - Töötajatele ostetud kuupiletite kasutajate arv
- Oma autot töösõitudeks kasutajate arv töökollektiivis
- Elektri- ja kütte tarbimise andmed
- Ökotugiisikuid / töötaja

Tegevusest teavitamine

Soovitusi

Töövahendid ökotugiisikutele

- Ülevaatus/nõuannete loetelu erinevate teabevahetustöövahendite kohta
- Tegevuse alustamise kontroll-leht
- Teemakohased kampaania- ja materjalipaketid
- Kontaktisikute kohtumised: oma ametkonnas, ametkondade vahel, naaberlinnades või isegi üleriigiline ökotugikohtumine (ka võrgustiku kogunemine ja konverentsid)

Teabevahetuse viisid organisatsioonisiselt

- Linna iga-aastane keskkonnaraport
- Intraneti materjalid
- ETH-igakuised kirjad
- Töökoha iganädalased koosolekud vms. ETH teavituskanalina
- Juhtivtöötajate infokiri: nt. Vantaas reklaamitakse sel sügisel ökotugikoolitusi
- Sotsiaalse meedia rakendamine – nt. ökotugivõrgustik Facebookis
- Teabevahetuse arendamine kinnisvarahalduse või kinnistute omanikele ökotugiküsimustega seotud ootuste ja nt. energiatõhususe kohta

Gaia Consulting

Innovative Solutions for Sustainability

Helsinki – Head Office

Bulevardi 6 A,

FIN-00120 HELSINKI

Tel: +358 9 6866 620

Fax: +358 9 6866 6210

www.gaia.fi

info@gaia.fi

firstname.surname@gaia.fi

Kouvola

Vartiote 5

FIN-45100 KOUVOLA

Turku

Lemminkäisenkatu 14-18 C

FIN-20520 TURKU

Zürich

Feldeggstrasse 12,

CH-8008 ZURICH

Geneva

Maison de l'environnement II,

CH-1219 CHÂTELAINE GENÈVE

Beijing

Mapleland

International Center

